

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

Схвалено

Вченою радою

Національного університету
«Києво-Могилянська академія»,
протокол №7 від 26 травня 2016 р.

**Освітньо-наукова програма
провадження освітньої діяльності
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти
для підготовки здобувачів ступеня доктора філософії
за спеціальністю 035 Філологія**

Спеціалізація: Теорія, історія літератури та компаративістика

Київ – 2016

Освітньо-наукова програма, за якою провадитиметься освітня діяльність третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки здобувачів ступеня доктора філософії за спеціальністю «**035 Філологія**», спеціалізація – «**Теорія, історія літератури та компаративістика**», розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту» (редакція від 13.03.2016 р.) і «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 266 від 23.03.2016 р.

Програма відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікації.

Укладачі програми:

Агєєва Віра Павлівна – доктор філологічних наук, професор кафедри літературознавства НАУКМА;

Іванюк Сергій Семенович – кандидат філологічних наук, доцент кафедри літературознавства НАУКМА;

Кісельова Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри літературознавства НАУКМА;

Моренець Володимир Пилипович - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри літературознавства НАУКМА;

Павленко Ганна Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри літературознавства НАУКМА;

Семків Ростислав Андрійович - кандидат філологічних наук, доцент кафедри літературознавства НАУКМА;

Шалагінов Борис Борисович - доктор філологічних наук, професор кафедри літературознавства НАУКМА;

Гарант освітньо-наукової програми:

Моренець Володимир Пилипович – доктор філологічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України імені Тараса Шевченка, завідувач кафедри літературознавства НАУКМА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

Наукова освіта – це третій цикл освіти, спрямований на підготовку висококваліфікованих науковців і викладачів шляхом поєднання цілеспрямованого структурованого навчання і здійснення наукових досліджень, що забезпечує високий рівень фахових знань і формування дослідницької культури, відповідної світовим та європейським академічним стандартам.

Засадничим принципом наукової освіти в НаУКМА є стимулювання самостійної та продуктивної дослідницької діяльності, підтримка фахової активності й прагнення до нових знань, відкритості до комунікації і взаємодії в рамках міжнародної академічної спільноти.

Освітньо-наукова програма для підготовки здобувачів ступеня доктора філософії зі спеціальності **«035 Філологія», спеціалізація – «Теорія, історія літератури та компаративістика»** має на меті підготовку нового покоління висококваліфікованих фахівців, які будуть здатні працювати за найкращими світовими стандартами, зберігаючи та творчо розвиваючи головні досягнення вітчизняної мовознавчої науки.

Освітньо-наукова програма в обсязі **52 кредити ECTS** включає:

I. Цикл загальної підготовки

1.1. Дисципліни науково-теоретичної підготовки

1.1.1. Нормативні

1.1.2. Вибіркові

1.2. Дисципліни науково-практичної підготовки

1.2.1. Нормативні

1.2.2. Вибіркові

1.3. Дисципліни мовної підготовки

1.3.1. Нормативні

1.3.2. Вибіркові

II. Цикл професійної підготовки

2.1. Нормативні дисципліни

2.2. Цикл вибіркових дисциплін

Навчальні дисципліни пропонуються аспірантам на першому і другому році навчання.

Форма навчання – денна.

Форми аудиторної роботи передбачають можливість максимального забезпечення індивідуальних дослідницьких потреб аспіранта і особливостей підготовки за історичним фахом: варіативні форми аудиторної роботи самостійно планують викладачі окремих дисциплін, у кожному курсі передбачені індивідуальні консультації. Завдання для самостійної роботи максимально пов'язані з планом і завданнями індивідуального дослідницького проекту аспіранта.

Координацію і методичне забезпечення дисциплін циклу загальної підготовки освітньо-наукових програм у Національному університеті «Києво-Могилянська академія» здійснює Докторська школа ім. родини Юхименків (заснована 2008 р.), що є навчально-дослідницьким підрозділом і має на меті створення навчального середовища, сприятливого для набуття аспірантами фахової зрілості, спроможності до творчої ініціативи та самостійних наукових досліджень, навичок і досвіду комунікації у рамках міжнародної академічної спільноти.

Адміністрація Докторської школи ім. родини Юхименків здійснює постійний моніторинг результатів навчання, даних зворотного зв'язку від аспірантів і науковців, що надають наукову освіту в НаУКМА, зокрема про: зміст навчальних дисциплін, наукове керівництво, виконання індивідуального наукового дослідження, публікація та презентація результатів дослідження. Отримані відомості є основою для перегляду форм і методів наукової освіти з метою підтримання високої академічної культури.

Щороку за ініціативою самих аспірантів чи адміністрації НаУКМА можуть пропонуватися додаткові тренінги, відкриті семінари, навчальні дослідницькі проекти, відкриті лекції, літні школи та інші навчальні події, що формують DS Curriculum - спеціальну відкриту програму Докторської школи ім. родини Юхименків.

З метою забезпечення якості навчання в рамках DS Curriculum для всіх аспірантів першого року навчання передбачено загальний *вступ до наукової освіти*, який відбувається у вигляді тренінгу й включає такі теми:

- Інформація про процедури й стандарти наукової освіти в НаУКМА;
- Загальний огляд змісту дисциплін освітньо-наукових програм;
- Робота з базами даних і користування бібліотекою;
- Процедури роботи з науковим керівником;
- Контроль, звітність і критерії оцінювання роботи аспіранта;
- Можливості участі аспірантів у науковій роботі в НаУКМА;
- Можливості міжнародної академічної мобільності.

Важливою складовою моделі наукової освіти в НаУКМА є участь аспірантів усіх років навчання у щорічній звітній конференції «A LINEA». Матеріали до конференції готуються за наданими рекомендаціями й зразками, а секції модеруються представниками проектних груп освітньо-наукових програм.

Основна мета конференції – познайомити спільноту аспірантів і викладачів із задумом дослідження, оприятити його внутрішню логіку, сформулювати віднайдені результати й проблемні моменти, запропонувати міркування щодо свого дослідницького проекту в контексті загальних тем міждисциплінарних секцій, які заохочують до рефлексії над загальними питаннями соціальної й етичної відповідальності науковця, наукової новизни і приросту знань, питання поширення наукових результатів у міждисциплінарному і поза-фаховому контексті, економічний аспект науки.

У рамках конференції відбуваються гостьові лекції, методологічні воркшопи, загальні семінари для аспірантів усіх спеціальностей.

І. ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Цикл загальної підготовки (35 кредитів ЄКТС) складається з трьох блоків дисциплін: науково-теоретичної, науково-практичної і мовної підготовки, що сприяють формуванню інтегральної компетентності третього рівня освіти: *здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.*

У кожному блоці передбачені нормативні дисципліни й надана можливість вибору дисциплін, щоб забезпечити потреби індивідуальних дослідницьких проєктів аспірантів.

Навчальні результати, які передбачені циклом дисциплін загальної підготовки, розвивають здатності активного дослідника до фахової діяльності в трьох сферах:

- Сфера Д (дослідження) – знання фаху й предмету дослідження, методологічні навички, володіння сучасними технологіями досліджень; високий рівень володіння навичками і технологіями пошуку та обробки наукової інформації;
- Сфера К (комунікація) – виховання здатності до репрезентації і спілкування в межах глобальної наукової спільноти, що включає навички мовлення, письма та презентації англійською мовою, а також уміння формулювати результати дослідження в тій формі, яка потрібна для певної мети чи аудиторії, навички викладача;
- Сфера М (менеджмент) – поєднує навички планування та управління науковими проєктами, пошуку наукових грантів, розвиток особистісної ініціативності, уміння формувати робочі групи й спільноти; уміння планувати свою кар'єру.

Курси тематичного блоку «**1.1. Дисципліни науково-теоретичної підготовки**» забезпечують формування системного наукового світогляду, ґрунтовні знання філософських засад наукового пізнання, загальних методів наукового дослідження, розуміння засад академічної культури й етики, здатності до інтелектуального ризику та перегляду наукових парадигм на основі розуміння історичності науки й критеріїв науковості.

№	Назва	ЄКТС	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
І. Цикл загальної підготовки							
<i>1.1. Дисципліни науково-теоретичної підготовки</i>							
<i>1.1.1. Нормативні</i>							
1	Логіка, методологія і етика наукового дослідження	4	120	52	65	3	Іспит
2	Прикладна філософія	3	90	26	61	3	Залік
<i>Всього</i>		<i>7</i>	<i>210</i>	<i>78</i>	<i>126</i>	<i>6</i>	
<i>1.1.2. Вибіркові</i>							
1	Історія науки	3	90	26	61	3	Залік
2	Актуальні питання історії зарубіжної літератури	3	90	26	61	3	Залік
<i>Всього (один з курсів)</i>		<i>3</i>	<i>90</i>	<i>26</i>	<i>61</i>	<i>3</i>	<i>1</i>
Разом		10	300	104	187	9	

1.1.1. Нормативні дисципліни

1. Логіка, методологія та етика наукового дослідження

Викладає: д.фн., доц. Лютий Т. В.

Основна мета курсу – допомогти аспірантам оволодіти актуальними загальнонауковими компетентностями через ознайомлення з провідними тенденціями в розвитку філософії та методології науки. Курс включає розгляд засадничих світоглядних проблем сучасної науки, ознайомлення з ключовими методологічними проблемами науки, виокремлення глобальних тенденцій в трансформації наукової картини світу та визначення провідних функцій науки в житті суспільства. Слухачі курсу зможуть виокремити ціннісні етичні засади наукової діяльності та принципи формування професійної етики вченого.

За допомогою основних елементів логіки наукового пізнання, окреслених у курсі, через удосконалення навичок логічного аналізу й вивчення основних загальнонаукових дослідницьких методів і методик, аспіранти зможуть самостійно формувати системний науковий світогляд. Курс сприяє оволодінню навичками генерування та інтерпретування нових ідей, умінню виявляти, ставити та вирішувати проблеми, розроблювати теоретичні концепції, виявляти нові тенденції розвитку науки і критично оцінювати їхній потенціал.

2. Прикладна філософія

Викладає: д.ф.н., проф. Менжулін В. І.

Основна мета курсу – інтегрувати й удосконалити вже набуті на попередніх етапах навчання загальнонаукові (філософські) компетентності та скористатися ними для визначення й розв'язання актуальних теоретико-пізнавальних, світоглядних, культурних, соціальних, політичних та етичних проблем, що постають чи можуть постати перед науковцями в зв'язку з їх професійною діяльністю.

Аспіранти будуть залучені до осмислення широкого кола практичних питань на основі опанування культури філософського мислення, що передбачає вміння визначати філософські аспекти в рамках спеціальних наукових досліджень та дисциплін і оволодіння навичками їх аналізу. У курсі пропонується проектувати професійну діяльність з урахуванням етичних норм, історичного досвіду, культурних традицій, соціально-політичних тенденцій, тощо, що формує здатність до інтелектуального ризику та перегляду наукових парадигм.

Окрема увага приділятиметься навичкам ведення міждисциплінарного діалогу на засадах науковості та толерантності, умінню формулювати переконливі аргументи на підтвердження наукових гіпотез.

1.1.2. Вибіркові дисципліни

1. Історія науки

Викладає: д. ф. н., доц. Лютий Т. В.

Метою курсу є ознайомлення аспірантів із основними етапами становлення науки, історичними типами наукової й технічної раціональності і формування на основі цих знань уміння здійснювати історико-наукове дослідження в межах власного фахового зацікавлення.

У курсі зіставляються і розрізняються наукова, філософська й релігійна картини світу, формується здатність розуміти їх сутність, специфіку та взаємозв'язки на основі розуміння науки як історичного феномену.

Через порівняльний аналіз критеріїв науковості, аспіранти зможуть досягти розуміння ролі науки в розвитку цивілізації. Слухачі курсу набудуть здатності кваліфікувати напрями власних дослідницьких проєктів у контексті розвитку науки й цивілізації. Під історичним кутом зору будуть проаналізовані також і системи цінностей, на які орієнтуються вчені, визначена роль ідеології та міфів в історії науки.

2. Актуальні питання історії зарубіжної літератури

Викладає: д. філ. н., проф. Шалагінов Б. Б.

Метою курсу є ознайомлення аспірантів із основними етапами становлення модерністичного проєкту німецьких романтиків, на основі якого теоретизується Модерн.

У курсі зіставляються і розрізняються філософська і мистецька картини світу, формується здатність розуміти їхню специфіку та взаємозв'язки на основі розуміння літератури як історичного феномену.

Основні теми:

Лекція 1. Вступ. Романтизм як теоретизація Модерну. Перша криза європейського Модерну і німецький романтизм. Літературний канон ранніх романтиків

Лекція 2. Ідеалізм як філософська основа німецького романтизму: І. Кант. Й. Г. Фіхте. В. Ф. фон Шеллінг.

Лекція 3. Естетична термінологія німецького романтизму: Й. В. Гете. Ф. Шлегель. Ф. В. фон Шеллінг. Г. Ф. Гегель. Я. та В. Грімми.

Лекція 4. Авангардизм раннього німецького романтизму Ф. Шлегель («Люцінда») Л. Тік («Кіт у чоботях»). Г. фон Клейст.

Лекція 5. Еротика у ранніх романтиків. Новаліс. Ф. Шлегель. Г. фон Клейст («Пентесілея»). Е. Т. А. Гофман («Блошиний король»).

Лекція 6. Утопія в німецькому романтизмі: Й. Г. Фіхте. Ф. Шлейєрмахер. Новаліс. Ф. Гельдерлін. Г. Ф. Гегель.

Лекція 7. Містичне в німецькому романтизмі: Новаліс. Е. Т. А. Гофман. Г. фон Клейст. А. Шопенгауер. Р. Вагнер.

Лекція 8. Герменевтика як пафос раннього німецького романтизму. Ф. Шлейєрмахер. Л. Тік («Кіт у чоботях»). Г. фон Клейст. Е. Т. А. Гофман.

Лекція 9. Міф у німецькому романтизмі: Новаліс. Ф. Гельдерлін. Р. Вагнер. Ф. Геббель.

Лекція 10. Ніцше і Друга криза європейського Модерну: Філософія Ф. Ніцше як завершення модерністичного проєкту ранніх романтиків.

В рамках блоку «1.2. Дисципліни науково-практичної підготовки» аспіранти отримають змогу набути навичок володіння засобами комунікації та інформаційними технологіями для передачі знань про наукові результати і збільшення впливу результатів наукових досліджень у академічному, економічному та соціальному контекстах; оволодіють методиками викладання і популяризації знань, здобудуть уміння використовувати інформаційні комунікаційні технології для самостійного дослідження, викладання й управління науковою діяльністю, знання про основні наукометричні показники й ресурси для оцінки потенціалу дослідження.

№	Назва	ЄКТС	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
<i>1.2. Дисципліни науково-практичної підготовки</i>							
<i>1.2.1. Нормативні</i>							
1	Робота з інформаційними ресурсами	3	90	26	58	6	Іспит
2	Викладання у вищій школі	3	90	26	61	3	Іспит
3	Викладацька практика	3	90	26	61	3	Залік
<i>Всього</i>		<i>9</i>	<i>270</i>	<i>78</i>	<i>180</i>	<i>12</i>	
<i>1.2.2. Вибіркові</i>							
1	Сучасні методики викладання, особливості он-лайн освіти	3	90	26	61	3	Залік
2	Менеджмент наукових проєктів	3	90	26	61	3	Залік
<i>Всього (один з курсів)</i>		<i>3</i>	<i>90</i>	<i>26</i>	<i>61</i>	<i>3</i>	<i>3</i>
Разом		12	360	104	241	15	

2.1. Нормативні дисципліни

1. Робота з інформаційними ресурсами

Викладає: к.н.соц.ком., Назаровець С. А.

Мета курсу – сформувати у аспіранта систему знань та вмінь, що забезпечить проведення ефективної інформаційної діяльності, яка передбачає використання універсальних та спеціалізованих інформаційних ресурсів, комерційних і відкритих джерел наукової інформації, ознайомлення з тенденціями розвитку інформаційних ресурсів та сучасними практиками пошуку інформації у мережі Інтернет.

Слухачі курсу здобудуть уміння планувати й ефективно проводити інформаційну роботу (збір та аналіз наукових джерел) для проведення дослідження; навчатися використовувати основні наукометричні показники, ресурси, а також відповідне програмне забезпечення, інформаційні та комунікаційні технології для ефективного пошуку, збереження та аналізу наукової інформації.

У курсі будуть розглядатися альтернативні метрики вимірювання наукової активності і сучасні практики репрезентації наукової інформації.

У контексті аналізу тенденцій розвитку інформаційних ресурсів будуть представлені принципи інтегрування в процес публікації і поширення дослідницьких результатів, генерування впливовості наукових концепцій на основі етики наукових публікацій.

2. Викладання у вищій школі

Викладає: д.псих.н., професор Чернобровкін В. М.

Основне завдання курсу – послідовне занурення слухачів у практику викладання: від загальних відомостей про законодавче регулювання сучасної освітньої практики, освітні стандарти й нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти різних рівнів – до практичних навичок моделювання навчальних подій і форм аудиторної роботи у відповідності до очікуваних навчальних результатів.

Слухачі курсу будуть уміти застосовувати принципи когнітивної структури навчання за таксономією освітніх цілей Б. С. Блума (1956) при розробці змісту навчальних дисциплін, оволодіють інструментами і формами оцінювання результатів навчання.

У курсі будуть представлені типові форми документування навчального процесу згідно вимог законодавства і навчального закладу/інституції; засоби комунікації та інформаційних технологій для передачі знань про наукові результати і збільшення впливу результатів наукових досліджень у академічному, економічному та соціальному контекстах.

Важливим аспектом курсу є формування уміння вести етичну комунікацію зі студентами й колегами, обізнаність з прийомами демонстрування принципів академічної доброчесності і плекання високої академічної культури.

3. Викладацька практика

Викладає: д.псих.н., професор Чернобровкін В. М.

Цей курс є практично орієнтованим і покликаний сформувати уміння планувати й проводити аудиторні заняття (лекції, семінари, практичні і лабораторні заняття) з урахуванням особливостей і вимог фахової підготовки, а також сформувати систему оцінювання результатів роботи студентів в аудиторії і їхньої самостійної роботи над усними та письмовими завданнями.

З огляду на практичні потреби щоденної викладацької практики будуть розглянуті методики залучення студентів до науково-орієнтованого і студентоцентричного навчання; засоби координації самостійної роботи слухачів курсу; ведення ефективної комунікації із учасниками курсу; способи вирішувати проблемні ситуації під час проведення аудиторних занять; види і форми контрольних завдань..

Важливим аспектом курсу є формування уміння вести етичну комунікацію зі студентами й колегами, обізнаність з прийомами демонстрування принципів академічної доброчесності і плекання високої академічної культури.

1.2.2. Вибіркові дисципліни

1. Сучасні методики викладання, особливості он-лайн освіти

Викладає: к.ф.н., Криворучка Л. Д.

Курс спрямований на формування навичок інтерактивного викладання й здатності залучати слухачів до самостійного навчання і навчання в співпраці.

Слухачі курсу будуть обізнані з алгоритмами проведення занять і особливостями оцінювання результатів навчання за такими інтерактивними методиками: демонстрування моделі виконання фахових завдань (scaffolding), вирішення дослідницьких проблем (problem based learning - PBL), діалогічна співпраця (Philosophy for Childrent - P4C). У межах курсу буде запропоновано приклади застосування інтерактивних методик в реаліях вимог української вищої освіти і для навчання різновікових груп, а також аналіз недоліків і обмежень запропонованих методів.

Також буде запропонований аналіз дидактичних особливостей і нових викликів для викладача в процесі планування он-лайн навчання, можливостей поєднувати он-лайн і традиційні форми навчання й перевірки знань. Буде здійснений огляд відкритих освітніх ресурсів програмного забезпечення для ведення навчання і комунікації в он-лайн середовищі.

2. Менеджмент наукових проектів

Викладає: д.н. держ. упр., доц. Чала Н. М.

Мета курсу – сформувати вміння розробляти, планувати й ефективно реалізовувати наукові проекти за базовою моделлю проектного менеджменту (знання процесів і процедур ініціації, ведення й завершення проекту) із доцільним застосуванням відповідного програмного забезпечення. Окрема увага приділятиметься виробленню навичок обрахування проектних кошторисів, оцінювання результатів проекту і планування проектних ризиків, формування уміння планувати робочі завдання в часі і встановлювати пріоритети у проектній діяльності.

Складовою курсу є також формування уміння вести науково-організаційну діяльність завдяки обізнаності з принципами формування робочих груп, етичної ділової комунікації, техніками підвищення ефективності використання робочого часу й наполегливості в досягненні поставлених завдань у визначені терміни; уміння працювати автономно та ініціативно.

Серед тем курсу важливе місце посідає також проблематика стратегічного планування й формулювання цілей наукового проекту з урахуванням актуальних тенденцій розвитку наукової галузі й прагматики соціального контексту.

Третій тематичний блок циклу загальної підготовки - **1.3. Дисципліни мовної підготовки** - спрямовано на удосконалення рівня володіння українською та англійською мовою, щоб досягти уміння доказово й обґрунтовано викласти результати власного дослідження й брати компетентну участь у комунікації і взаємодії в рамках міжнародної академічної спільноти.

Особливістю планування цього циклу є широка пропозиція модульних вибіркового дисциплін з англійської мови (5 дисциплін по 2 кредити ЄКТС), з помір яких аспіранти мають обрати не менше двох складових для формування свого індивідуалізованого мовного курсу в обсязі 4 кредитів ЄКТС, що дасть змогу обрати напрям для підвищення рівня володіння англійською мовою, що є найбільш практично орієнтований з огляду на майбутню наукову діяльність.

№	Назва	ЄКТС	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
<i>1.3. Дисципліни мовної підготовки</i>							
<i>1.3.1. Нормативні</i>							
1	Культура наукової мови	3	90	26	30	4	Залік
2	Наукова англійська мова (Academic English)	3	90	52	35	3	Іспит
3	Науковеписьмоанглійськ оюмовоюзанапрямами: (Academic Writing in Humanities, Sciences, IT)	3	90	52	35	3	Іспит
<i>Всього</i>		9	270	156	105	9	Іспити - 2 Заліки - 1
<i>1.3.2. Вибіркові модулі для індивідуалізованого курсу "Наукова англійська мова 2"</i>							
1	Наукові презентації англійською мовою (Academic Presentation)	2	60	26	30	4	Залік
2	Написання грантових пропозицій (Grants and Project Writing)	2	60	26	30	4	Залік
3	Корективний курс англійської мови	2	60	26	30	4	Залік
4	Підготовка до міжнародних тестів (TOEFL та IELTS)	2	60	26	30	4	
5	Особливості перекладу наукової літератури	2	60	26	30	4	Залік
<i>Всього (не менше 2 дисциплін)</i>		4	120	52	60	8	2
<i>Разом</i>		13	360	182	166	12	Іспити - 2 Заліки - 3

1.3.1. Нормативні дисципліни

1. Культура наукової мови

Викладає: д.філ.н., проф. Ожоган В. М.

Мета курсу – сформувати вміння вживати мовні одиниці з якнайбільшою комунікативною доцільністю відповідно до норм української літературної мови. Окрема увага приділятиметься виробленню навичок літературного редагування наукового тексту: точність, логічність, простоту, стислість і виразність мовлення. Курс поглиблює знання про мовні норми, науковий стиль, особливості мовної організації наукових текстів різних жанрів, охоплює складні питання українського слово- і формовживання, творення й уживання синтаксичних конструкцій та пунктуації.

Основні теми: Значення, складники та сучасні проблеми культури наукової мови; лексична нормативність наукового тексту: попередження помилок, спричинених впливом російської мови; уживання іншомовної лексики та правопис слів іншомовного походження; складні випадки відмінювання й уживання іменників і займенників у науковому тексті; словозміна та правопис прикметників і числівників; правильне вживання і правопис дієслівних форм, прислівників та прийменників; уникнення в науковому тексті невластивих українській мові синтаксичних конструкцій; правильна побудова простих ускладнених речень і розділові знаки в таких структурах; правильна побудова та пунктуаційне оформлення складних речень; способи передавання чужого мовлення, оформлення цитат, редагування наукового тексту.

2. Наукова англійська мова (Academic English)

Викладає: к.філ.н., доц. Василенко І. В.

The purpose of the course Academic English is to develop the language skills – vocabulary, grammar, sentence structure, punctuation – essential for mastering academic style and communicating effectively in academic discourse. PhD students will be guided through various strategies of academic writing, in particular, problem statement, literature review, methodology section, as well as academic genres, such as summary, review, abstract, research proposal (thesis proposal). The course participants will be supported through the main stages of drafting a PhD thesis proposal regarding its composition and language features. The course will also contribute to strengthening the presentation skills applied in academic environment. The evaluation of the course participation will be based on the students' practical activities in class and timely submission of the requested assignments.

3. Науковеписьмоанглійськоюмовоюзанапрямами (Academic Writing in Humanities, Sciences, IT)

Викладає: к.філ.н., Мазін Д. М.

The course aims at developing strong practical skills necessary for successful writing of a research article in English within one's field of studies to be published in a peer-reviewed journal. Planned as an integral part of PhD curriculum, the course is designed to lead PhD students through the main stages of preparing research publications as requested in their academic fields. The course will focus on the structure elements, appropriate vocabulary and grammar features of a research article, as well as deepen the PhD students' level of expertise in linguistic skills that are required in English writing for academic purposes.

1.3.2. Вибіркові модулі для формування індивідуалізованого мовного курсу «Наукова англійська мова-2»

1. Наукові презентації англійською мовою (Academic Presentation)

Викладає: к.філ.н., Мазін Д. М.

Курс спрямований на поглиблення навичок підготовки та здійснення наукових презентацій англійською мовою в академічному середовищі. Студенти PhD-програм зможуть практично оволодіти мовними та поведінковими стратегіями підготовки до різних видів наукових презентацій, зокрема, виступу на науковій конференції або участі в груповому обговоренні (panel discussion), розвинути вміння ефективно ставити та відповідати на різні види запитань під час презентацій. Курс “Academic Presentation” удосконалисть відповідні навички володіння англійською мовою (лексичні та граматичні особливості), необхідні для повноцінної комунікації в усному академічному дискурсі. У програмі курсу також інтегрований розвиток відповідних навичок англійськомовного наукового письма, необхідних для підготовки ефективної письмової заявки для участі у міжнародних наукових конференціях (conference proposal, conference abstract).

2. Корективний курс з англійської мови

Викладає: к.філ.н., доц. Василенко І. В.

Мета цього курсу – підвищення рівня володіння англійською мовою для науково-освітнього вжитку серед тих слухачів PhD-програм, які відчують потребу в додатковій підтримці з вивчення мови. Курс буде особливо корисним для аспірантів/докторантів, які потребують посиленої уваги до збагачення словникового складу, розвитку певних аспектів граматики та синтаксису після проходження нормативного курсу з англійської мови “Academic English”.

3. Написання грантових і проектних пропозицій (Grants and Project Writing)

Викладає: к.філ.н., Мазін Д. М.

Цей функціональний курс спрямований на формування та удосконалення писемних мовленнєвих навичок з англійської мови, необхідних для структурованої й успішної підготовки, аналізу, розробки та написання проектних і грантових пропозицій з метою пошуків фінансової або технічної підтримки науково-дослідних проектів. Протягом курсу буде приділено необхідну увагу різним аспектам володіння мовою – лексичним, граматичним, синтаксичним – які є основою для успішного писемного оформлення грантових і проектних пропозицій згідно з поширеним міжнародним досвідом.

4. Особливості перекладу наукової літератури англійською мовою

Викладає: к.філ.н., доц. Василенко І. В.

Мета цього курсу – сформувати та закріпити уміння на достатньому фаховому рівні виконувати писемний переклад науково-дослідних матеріалів у сфері власних наукових досліджень з англійської на українську або з української на англійську мову. Слухачі курсу на практичному матеріалі розглянуть специфіку перекладу як різновиду інтелектуально-мовленнєвої діяльності, опанують основними аналітичними підходами, а також лексико-граматичними і стилістичними навичками, необхідними для успішної передачі змісту, понять і концепцій (а не лише слів) мовленнєвими засобами української або англійської мови.

5. Підготовка до міжнародних тестів (TOEFL та IELTS)

Викладає: к.філ.н., доц. Василенко І. В.

Тести є орієнтованими на перевірку основних мовних навичок: читання, аудіювання, говоріння і письма. Курс знайомить зі структурою міжнародних тестів і дає можливість відпрацювати на практиці різні типи завдань зі вказаних навичок, а також поглибити знання граматики та лексики.

II. ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Цикл дисциплін професійної підготовки (17 кредитів ЄКТС) складається з двох крупних блоків: нормативних дисциплін та вибіркових дисциплін.

Тематичний блок 2.1.Цикл нормативних дисциплін професійної підготовки складається з чотирьох курсів, що спрямовані на формування навичок ефективного планування та здійснення дослідження історичних явищ; здатність до науково-організаційної діяльності і співпраці в межах фахової спільноти та комунікації його результатів для подальшого практичного використання.

№	Назва	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
II. Цикл професійної підготовки							
2.1. Нормативні							
1	Розробка дисертаційного проекту	3	90	26	58	6	Іспит
2	Аспірантський семінар	4	120	52	62	6	Залік
3	Основи розуміння художнього слова	3	90	26	58	6	Іспит
4	Теорія жанрів і стилів	3	90	26	58	6	Іспит
<i>Всього</i>		<i>13</i>	<i>420</i>	<i>156</i>	<i>240</i>	<i>24</i>	Іспити - 3 Заліки - 1

1. Розробка дисертаційного проекту

Викладає: д. філол.н., проф. Моренець В. П.

Основна мета курсу – ознайомлення аспірантів із нормативними документами і чинними вимогами до дисертаційних робіт в Україні, типовою структурою дисертацій, процедурами проходження захисту дисертаційної роботи.

Практичний курс, метою якого є ознайомлення аспірантів з основними вимогами до проведення і написання дисертаційного дослідження; основними характеристиками дисертаційного проекту та його структурних частин. Аспіранти навчаться представляти й захищати дисертаційні проекти; укладати анотовані бібліографії.

Основні теми:

1. Основні складові дисертаційного дослідження.
2. Техніка наукової роботи. Постановка дослідницької проблеми. Робоча гіпотеза та її перевірка. Визначення об'єкта та предмета дослідження, його мети та завдань. Складання плану роботи.
3. Бібліографічна підготовка. Ознайомлення із сучасним станом дослідження. Укладання анотованої бібліографії
4. Підбір джерел. Визначення методологічного та теоретичного інструментарію для їх опрацювання.
5. Навички критичного аналізу наукових текстів. Стилїстика наукового тексту. Етика наукових публікацій: норми цитування, запозичення ідей та формулювань.

6. Публічна презентація результатів дослідження: правила побудови наукової аргументації, етика наукової полеміки, навички публічних виступів.
7. Підготовка дисертаційного проекту.

У результаті вивчення курсу аспірант повинен:

Знати: основні вимоги до дисертаційного дослідження, норми цитування; основні етапи роботи над дисертацією; характеристики структурних частин дисертації; принципи і етику публічного представлення результатів дослідження.

Вміти: працювати з науковою літературою та джерелами; визначати коло джерел для дослідження; укладати анотовану бібліографію; підготувати і захистити дисертаційний проект.

Навчальні формати: практичні інтерактивні заняття; критична робота з літературою та джерелами; публічне представлення і захист дисертаційного проекту; укладання анотованої бібліографії

2. Аспірантський дослідницький семінар

Викладає: д. філол.н., проф. Шалагінов Б. Б.

Основна мета семінару – створення навчально-наукової дослідницької групи, робота в якій допоможе аспірантам здійснювати дисертаційні дослідження на належному рівні та у відповідності до встановленого плану.

Від учасників курсу вимагається систематично представляти проміжні результати своїх досліджень, що є одним із найважливіших засобів формування здатності до систематичної наукової роботи і комунікації.

Курс надає можливість аспірантам здійснювати презентації та апробацію перших результатів власних наукових досліджень, брати участь в наукових дискусіях, переймати позитивний досвід у проведенні дисертаційних досліджень іншими аспірантами, отримувати рецензування та консультації досвідчених вчених щодо методів і результатів власної дисертаційної роботи.

Основні теми: Форми і методи представлення результатів власних наукових досліджень. Роль та форми проведення наукових форумів (семінарів, конференцій, круглих столів, симпозіумів, панельних дискусій тощо). Вимоги до матеріалів, які подаються для участі в наукових конференціях, їхня типова структура.

Курс передбачає проведення занять в інтерактивному форматі, викладається на 1 і 2 році навчання.

3. Основи розуміння художнього слова

Викладає: д. філол.н., проф. Моренець В. П.

Мета курсу – допомогти докторантам, ґрунтуючись на попередньо здобутому знанні про літературу та основоположних філософсько-естетичних працях ХХ-ХХІ століття, наблизитися до розуміння складної природи слова як такого і художнього, зокрема, художнього тексту як багаторівневої семантичної структури (за Романом Інгарденом), а художнього смислу – як динамічної семантичної імовірності, залежної від активної особистісної рецепції читача. Йдеться про фундаментальні методологічні основи розуміння твору літературного мистецтва. Це дозволить повніше збагнути покликання художнього слова, як і кожного іншого мистецтва, в житті людини і суспільства, а, відповідно до його усвідомленої функції, і чинні критерії оцінювання.

Аудиторні заняття мають характер відкритої бесіди зі слухачами на основі попередньо освоєних фундаментальних джерел.

4. Теорія жанрів і стилів

Викладає: д. філол.н., проф. Агеєва В. П.

Мета курсу – поглибити обізнаність докторантів з теорією жанрів і стилів, які є константами літературного розвитку, його стійкими динамічними елементами. Курс має допомогти докторантам вивчати літературу на рівні її стійких структур і тенденцій; поглибити розуміння особливого місця жанру (як фундаментальної категорії літературного твору) та стилю (як фундаментальної категорії теорії літературного процесу) в загальній та історичній поетиці.

Заняття поєднують лекційний виклад із проведенням самостійної роботи.

2.2. Цикл вибіркового дисциплін

Цикл вибіркового дисциплін програми сформовано з урахуванням потреби глибокого переосмислення наявних і створення нових цілісних знань стосовно практичного застосування історичних досліджень і нових сфер дослідження людського досвіду.

Запропоновані дисципліни формують уміння використовувати різні типи і види джерел для історичного дослідження, використовувати методологію та інструментарій суміжних гуманітарних та суспільних дисциплін, брати участь у відкритих дискусіях з фахової проблематики й уміння популяризувати наукове знання.

№	Назва	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин самостійної роботи	Кількість годин консультацій	Форма контролю
II. Цикл професійної підготовки							
2.3. Вибіркові модулі для індивідуалізованого курсу							
1	Поетика художнього тексту	2	60	26	30	4	Залік
2	Українська поезія	2	60	26	30	4	Залік
3	Літературне редагування	2	60	26	30	4	Залік
4	Українська модерна драматургія	2	60	26	30	4	Залік
<i>Всього (не менше 2 курсів)</i>		4	120	52	60	8	1 залік

1. Поетика художнього тексту

Викладає: к. філол.н., доц. Кисельова Л. О.

Мета курсу – окреслити коло найважливіших (зокрема невирішених) проблем поетики та показати можливі шляхи розв'язання складних завдань, які формулює сучасна теоретична поетика. Курс має допомогти докторантам визначати історичну наступність окремих поетологічних шкіл, контексти розуміння термінів і підходів; розрізнявати окремі напрями аналізу та обирати адекватні, грамотно обґрунтовані методики; аналізувати текст на основі системного і/або комплексного підходів, з попереднім визначенням епістемологічного поля дослідження та релевантності обраних методик.

Метод викладання:

Заняття поєднують лекційний виклад із проведенням самостійної роботи.

Основні теми:

- Лекція 1. Предмет і структура курсу. Поетика як «історія теорії поезії»
- Лекція 2. Культурологічні засади поетики;
- Лекція 3. Зміна типів художньої свідомості та історично обумовлена трансформація базових категорій поетики (стиль, жанр, автор).
- Лекція 4. Традиціоналізм – поетика стилю та жанру.
- Літературні школи доби Античності та Середньовіччя.
- Лекція 5. Традиціоналізм доби Відродження.
- Індивідуально-творча художня свідомість.
- Лекція 6. Кінець епохи риторичного традиціоналізму.
- Лекція 7. Аксиологія слова і букви у поетологічних вченнях Сходу і Заходу.
- Лекція 8. Автор у структурі художнього естетичного об'єкту Тріада розуміння: автор-текст-реципієнт.
- Лекція 9. Методичні аспекти інтертекстуального аналізу, розроблені представниками французького структуралізму і постструктуралізму
- Лекція 10. Поняття коду.
- Лекція 11. Ритуально-міфологічна критика, її основні версії.
- Лекція 12. Теорія «семантичної поетики як потенційної культурної парадигми»
- Лекція 13. Підсумки курсу. Аналіз ключових методологічних проблем.

2. Українська поезія

Викладає: д. філол.н., проф. Моренець В. П.

Мета курсу – допомогти докторантам поглибити розуміння українського літературного процесу останньої третини ХХ ст.: поколіннєвий та поетикальний зрізи, реконструювати часовий контекст лірики вісімдесятників як течії між шістдесятниками та дев'яностниками, поруч із Нью-Йоркською групою, Київською школою і «тихими» поетами сімдесятих.

Метод викладання:

Заняття поєднують короткий лекційний виклад із тренінговою практикою.

Основні теми:

- Лекція 1. Міфо-ритуальна матриця літературного тексту.
- Лекція 2. Лірика Київської школи та поезія вісімдесятників: окреслення контексту.
- Лекція 3. Поезія В. Кордуна.
- Лекція 4. Поезія М. Воробйова.
- Лекція 5. Поезія В. Голобородька.
- Лекція 6. Поезія М.Григорова.
- Лекція 7. Поезія В.Герасим'юка.
- Лекція 8. Поезія І.Римарука.
- Лекція 9. Поезія І.Малковича.
- Лекція 10. Поезія П.Мідянки.
- Лекція 11. Поезія Н.Білоцерківець та О.Забужко.
- Лекція 12. Поезія В.Осадчого: архетипізація традиційних концептів. Поезія Ю.Буряка: Лекція 13. Підсумки курсу. Аналіз ключових поетологічних проблем.

3. Літературне редагування

Викладають: д. філол.н., проф. Моренець В. П., к. філ. н., доцент Іванюк С. С.

Метою курсу є освоєння аспірантом комплексу теоретичних і практичних знань з основ редагування, необхідних для фахової підготовки до друку різних видів видань та для реалізації відповідних виконавських і управлінських функцій. Курс має допомогти докторантам сформулювати різноманітні творчі та організаційні аспекти редагування, а також технології та методики редагування.

Учасники курсу мають навчитися особливостям роботи редактора наукових текстів; правильно оформлювати бібліографію наукових видань.

Метод викладання:

У процесі викладання курсу акцент робиться на семінарських, практичних заняттях. Заняття поєднують лекційний виклад із проведенням самостійної роботи.

Основні теми:

- Заняття 1. Сутність і зміст редагування
- Заняття 2. Редакційно-видавничий процес
- Заняття 3. Коректура. Коректурні знаки
- Заняття 4. Літературне редагування
- Заняття 5. Розрізнення синонімів та паронімів
- Заняття 6. Росіянізми та кальковані фразеологізми
- Заняття 7. Редакторська підготовка наукових та науково-популярних видань
- Заняття 8. Редагування бібліографічного опису
- Заняття 9. Редакторська підготовка довідкових та навчальних видань
- Заняття 10. Редакторська підготовка перекладів та перевидань
- Заняття 11. Редагування художніх видань та дитячої літератури
- Заняття 12. Редагування газетно-журнальних, інформаційних видань та реклами
- Заняття 13. Редагування текстів за допомогою комп'ютерних програм

4. Українська модерна драматургія

Викладає: д. філол.н., проф. Агєєва В. П.

Мета курсу – допомогти докторантам поглибити розуміння української модерної драматургії кінця XIX-XX століття, простежити зміну типів конфлікту, композиційних принципів, оновлення функції драматургічної мови; проаналізувати, яким чином відбувається відхід від переважно етнографічно-побутової української тематики.

Метод викладання:

Заняття поєднують лекційний виклад із проведенням самостійної роботи.

Основні теми:

- Лекція 1. «Реалістична і модерна драма»
- Лекція 2. «Українська символістська драма»
- Лекція 3. «Утвердження модерного дискурсу в творчості Лесі Українки»
- Лекція 4. «Проблема комунікативного розриву у драматичній поемі “Кассандра”»
- Лекція 5. «Феміністичний дискурс драматургії Лесі Українки»
- Лекція 6. «Неоромантичне двосвіття “Лісової пісні”»
- Лекція 7. «Модерністська критика християнства у драматургії Лесі Українки»
- Лекція 8. «Драматургія В.Винниченка».
- Лекція 9. «Неоромантична драматургія Івана Кочерги»
- Лекція 10. «“Майстри часу” Івана Кочерги як спроба примирення модерністської та соцреалістичної естетики»
- Лекція 11. «Неоромантична поетика “Патетичної сонати” Миколи Куліша»
- Лекція 12. «Колізія індивідуального вибору в драмі М.Куліша “Народний Малахій”»
- Лекція 13. «Драматургія соціалістичного реалізму»

НАБУТІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Завдяки оволодінню сукупністю дисциплін, які пропонуються слухачам в рамках освітньо-наукової програми для здобувачів ступеня доктора філософії зі спеціальності **035 «Філологія», спеціалізації «Теорія, історія літератури та компаративістика»** обсягом **51 кредит ЄКТС**, аспіранти зможуть набути компетентностей, що є необхідними для провадження подальшої наукової та практичної діяльності.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
4. Вміння враховувати точки зору, що ґрунтуються на різних світоглядних, конфесійних та соціокультурних засадах;
5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) ;
7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
9. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації із різних джерел;
10. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
11. Навички передавання й поширення наукових знань;
12. Здатність розробляти й здійснювати наукові проекти;
13. Здатність доказово й обґрунтовано викласти результати власного дослідження українською мовою;
14. Здатність коректно представляти результати наукових досліджень англійською мовою для комунікації і взаємодії в рамках міжнародної академічної спільноти;
15. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

Професійні компетентності:

1. Критичне розуміння сучасного стану суспільних процесів, гуманітарних досліджень і дискусій, здатність до самостійного формування системного наукового світогляду і загального культурного кругозору.
2. Розуміння природи літературно- художніх феноменів та артефактів на рівні провідних літературознавчих уявлень, концепцій і теорій ХХ-ХХІ століть.
3. Володіння ґрунтовним знанням історії української літератури і уміння обґрунтовувати діахронію її розвитку в історичних періодах.
4. Володіння ґрунтовним знанням історії національної літератури, обраної для дослідження, у динаміці притаманних їй напрямів, течій і стилів.
5. Уміння обирати об'єкти різних національних літератур та обґрунтовувати логіку їх компаративного зіставлення в межах власного дослідження.
6. Уміння глибоко і всебічно, - на рівні провідних літературознавчих підходів, - аналізувати та інтерпретувати твір літературного мистецтва.
7. Здатність визначати і розуміти історичну зумовленість та історичне життя твору літературного мистецтва, жанрової структури або стильових тенденцій даної літератури на рівні сучасної гуманітарної думки.
8. Уміння застосовувати в аналізі конкретного літературного тексту різні методологічні підходи, необхідність застосування яких диктується природою досліджуваного об'єкту;
9. Здатність на основі конкретного аналізу вміння робити сутнісні узагальнення щодо еволюції творчості митця, течії і напрямку, національної літератури даної культурно-історичної епохи, художньої свідомості в цілому;
10. Здатність самостійно формулювати і вирішувати оригінальні дослідницькі завдання.
11. Володіння головними методологічними підходами до вивчення літератури.
12. Здатність застосовувати у власному науковому дослідженні здобутки сучасного гуманітарного знання із суміжних до літературознавства галузей (передовсім філософії, історії, культурології, психології).
13. Здатність коректно представляти результати наукових досліджень однією з іноземних мов (крім англійської) для комунікації і взаємодії в рамках міжнародної академічної спільноти.
14. Навички викладання літератури на бакалаврському на магістерському рівнях із застосуванням сучасних методів і прийомів упоширення гуманітарних знань.
15. Компетентне редагування і підготовки до друку різних видів видань.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Історичне і компаративне дослідження літератури.
2. Історичне і компаративне дослідження давньої української літератури.
3. Історія європейської літератури.
4. Дослідження традиції Модерну і Авангарду.
5. Критичний аналіз сучасної української літератури.
6. Біографічний метод у літературознавстві.
7. Міждисциплінарні дослідження літературних феноменів.